

6. Fragmenty adhortacji apostolskiej „Ecclesia in Medio Oriente” dotyczącej liturgii

Dnia 14 września 2012 r., w święto Podwyższenia Krzyża Świętego, papież Benedykt XVI podpisał w Bejrucie, w Libanie adhortację apostolską „Ecclesia in Medio Oriente”. W części trzeciej tego dokumentu noszącej tytuł „My głosimy Chrystusa ukrzyżowanego (...)moc Bożą i mądrość Bożą” (por. 1 Kor 1, 23-24) znajdują się teksty dotyczące liturgii. Te fragmenty publikujemy poniżej.

Liturgia i życie sakramentalne

75. Przez całą historię liturgia była dla wiernych Bliskiego Wschodu istotnym elementem jedności duchowej i komunii. Rzeczywiście, liturgia w sposób uprzywilejowany świadczy o Tradycji Apostolskiej, kontynuowanej i rozwijanej w specyficznych tradycjach Kościołów Wschodu i Zachodu. Dokonanie odnowy tekstów i celebracji liturgicznych tam, gdzie jest to konieczne, może umożliwić wiernym lepsze przyswojenie sobie tradycji oraz bogactwa biblijnego i patrystycznego, teologicznego i duchowego⁷⁴ liturgii, w przeżywaniu misterium, w które wprowadzają. Należy tego dokonać, w miarę możliwości, we współpracy z Kościołami, które nie są w pełnej komunii, ale są współdziedzicami tych samych tradycji liturgicznych. Odnowa liturgiczna musi być oparta na słowie Bożym, na tradycji właściwej każdemu Kościołowi oraz na nowych chrześcijańskich przesłankach teologicznych i antropologicznych. Przyniesie ona owoce, jeśli chrześcijanie nabędą przekonania, że życie sakramentalne głęboko wprowadza ich w nowe życie w Chrystusie (por. Rz 6, 1-6; 2 Kor 5, 17), źródle komunii i świadectwa.

76. Istnieje istotny związek między liturgią, będącą źródłem i szczytem życia Kościoła, stanowiącą podstawę jedności Episkopatu i Kościoła powszechnego, a posługą Piotra, który podtrzymuje tę jedność. Liturgia wyraża tę rzeczywistość, zwłaszcza podczas celebracji eucharystycznej, która jest sprawowana nie tylko w jedności z Biskupem, ale przede wszystkim z Papieżem, z kolegium biskupów, z całym duchowieństwem i całym ludem Bożym.

77. Przez sakrament Chrztu, udzielany w imię Trójcy Świętej, wchodzimy w komunie Ojca, Syna i Ducha Świętego i upodabniamy się do Chrystusa, aby prowadzić nowe życie (por. Rz 6, 11-14; Kol 2, 12), życie wiary i nawrócenia (por. Mk 16, 15-16; Dz 2, 38). Chrzt włącza nas do Ciała Chrystusa, Kościoła, załączka i antycypacji ludzkości pojednanej w Chrystusie (por. 2 Kor 5, 19). Ochrzczeni, będący w komunii z Bogiem, są wezwani do życia tu i teraz w braterskiej komunii między sobą i rozwijania jednocześnie prawdziwej solidarności z innymi członkami rodziny ludzkiej, bez dyskryminacji z powodu na przykład, rasy czy religii. W tym kontekście należy czuwać, aby przygotowanie młodzieży i dorosłych do sakramentów odbywało się z jak największą głębią i przez wystarczająco długi okres.

78. Kościół katolicki uznaje ważne udzielony Chrzt za „sakramentalny węzeł

---

⁷⁴ Por. Propositio 39.

jedności trwający między wszystkimi przezeń odrodzonymi”⁷⁵. Oby niezwłocznie zostało zawarte porozumienie ekumeniczne w sprawie wzajemnego uznawania Chrztu między Kościołem katolickim a Kościołami, z którymi utrzymuje on dialog teologiczny, aby można było przywrócić następnie pełną komunię w wierze apostołskiej! Po części zależy od tego wiarygodność orędzia i świadectwa chrześcijan na Bliskim Wschodzie.

79. Eucharystia, w której Kościół celebryje wielką tajemnicę śmierci i zmartwychwstania Jezusa Chrystusa dla zbawienia wielu, jest podstawą komunii kościelnej i prowadzi do jej pełni. Święty Paweł wspaniale podniósł ją do rangi zasady eklesjologicznej w następujących słowach: „Ponieważ jeden jest chleb, przeto my, liczni, tworzymy jedno ciało. Wszyscy bowiem bierzemy z tego samego chleba” (1 Kor 10, 17). Cierpiąc w swej misji z powodu dramatu podziałów i odłączenia i nie chcąc, aby jego członkowie schodzili się razem ku własnemu potępieniu (por. 1 Kor 11, 17-34), Kościół Chrystusa ma żarliwą nadzieję, że bliski jest dzień, kiedy wszyscy chrześcijanie będą wreszcie mogli uczestniczyć razem w komunii tego samego chleba w jedności jednego ciała.

80. W celebrycji Eucharystii Kościół codziennie doświadcza także komunii swoich członków, mającej znaczenie dla codziennego świadectwa w społeczeństwie, które jest istotnym wymiarem chrześcijańskiej nadziei. Kościół uświadamia sobie w ten sposób wewnętrzną jedność eschatologicznej nadziei i zaangażowania w świecie, kiedy upamiętnia całą ekonomię zbawienia: od wcielenia do paruzji. Pojęcie to może być jeszcze bardziej pogłębione w czasach, gdy osłabł eschatologiczny wymiar wiary, a chrześcijański sens historii jako drogi do swego wypełnienia w Bogu, zanika robiąc miejsce dla projektów ograniczonych jedynie do horyzontu ludzkiego. Chrześcijanie żyjący na Bliskim Wschodzie, będąc pielgrzymami w drodze do Boga, idąc śladami licznych pustelników i mnichów poszukujących Absolutu, znajdują w Eucharystii siły i światło potrzebne do świadczenia o Ewangelii, często wbrew przeciwnościom i niezliczonym przeszkodom. Będą szukali wsparcia we wstawiennictwie sprawiedliwych, świętych, męczenników, wyznawców i wszystkich, którzy spodobali się Bogu, jak to opiewają nasze liturgie Wschodu i Zachodu.

81. Sakrament Przebaczenia i Pojednania, co do którego wraz ze Zgromadzeniem Ojców synodalnych pragnę, by doszło do jego odnowy, w zakresie jego zrozumienia i praktykowania przez wiernych, jest zachętą do nawrócenia serca⁷⁶. W istocie Chrystus jasno żąda: „Jeśli przyniesiesz dar swój przed ołtarz [...] najpierw idź i pojednaj się z bratem swoim!” (Mt 5, 23-24). Sakramentalne nawrócenie jest darem, który domaga się lepszego przyjęcia i realizacji. Sakrament przebaczenia i pojednania z pewnością odpuszcza grzechy, ale także leczy. Jego częstsze praktykowanie z pewnością może sprzyjać formacji sumienia i pojednaniu, pomagając w pokonaniu różnych obaw i w walce z przemocą. Bóg tylko bowiem daje prawdziwy pokój (por. J 14, 27). W tym duchu zachęcam Pasterzy i powierzonych im wiernych do nieustannego oczyszczania pamięci indywidualnej i zbiorowej, uwalniając umysły od uprzedzeń,

⁷⁵ SOBÓR WAT. II, Dekr. o ekumenizmie *Unitatis redintegratio*, 22.

⁷⁶ Por. *Propositio* 37.

dzięki wzajemnej akceptacji i współpracy z ludźmi dobrej woli. Zachęcam ich również do krzewienia wszelkich inicjatyw na rzecz pokoju i pojednania, nawet pośród prześladowań, aby stawać się prawdziwymi uczniami Chrystusa w duchu Błogosławieństw (por. Mt 5, 3-12). Trzeba, aby chrześcijanie przez swe „dobre postępowanie” (por. 1 P 3, 16) stali się zaczynem w ludzkim cieście (por. Łk 13, 20-21), ponieważ ma ono swą podstawę w Chrystusie, który zachęca do doskonałości (por. Mt 5, 48; Jk 1, 4; 1 P 1, 16).

Modlitwa i pielgrzymki

82. Specjalne Zgromadzenie Synodu Biskupów poświęcone Bliskiemu Wschodowi mocno podkreśliło konieczność modlitwy w życiu Kościoła, tak aby pozwolił się on przekształcić przez swojego Pana i aby każdy wierny pozwolił Chrystusowi, żeby w nim żył (por. Ga 2, 20). Rzeczywiście, jak ukazał to sam Jezus, odchodząc na modlitwę w decydujących chwilach swego życia, skuteczność misji ewangelizacyjnej, a tym samym świadectwa odnajduje swe źródło w modlitwie. Wierzący, otwierając się na działanie Ducha Bożego, przez swoją modlitwę osobistą i wspólnotową sprawia, że w świat przenika bogactwo miłości i światło nadziei, które są w Nim (por. Rz 5, 5). Niech w Pasterzach Kościoła i w wiernych wzrasta pragnienie modlitwy, aby ich kontemplacja oblicza Chrystusa coraz bardziej inspirowała ich świadectwo i działania! Jezus radził swoim uczniom, aby modlili się nieustannie i nie zniechęcali (por. Łk 18, 1). Sytuacje po ludzku bolesne spowodowane egoizmem, niesprawiedliwością czy żądzą władzy, mogą budzić znużenie i zniechęcenie. Mimo to Jezus zaleca nieustanną modlitwę. Jest ona prawdziwym „namiotem spotkania” (por. Wj 40, 34), uprzywilejowanym miejscem komunii z Bogiem i z ludźmi. Nie zapominajmy o znaczeniu imienia Dziecięcia, którego narodziny zapowiedział Izajasz i które przynosi zbawienie: Emmanuel, „Bóg z nami” (por. Iz 7, 14; Mt, 1, 23). Jezus jest naszym Emmanuelem, prawdziwym Bogiem z nami. Żarliwie Go przywołujmy!

83. Bliski Wschód, ziemia biblijnego objawienia, bardzo wcześnie stał się dla wielu chrześcijan przybywających z całego świata szczególnym celem pielgrzymek. Chcieli oni umocnić swą wiarę i przeżyć głębokie doświadczenie duchowe. Była to praktyka pokutna, odpowiadająca na prawdziwe pragnienie Boga. Dzisiejsze pielgrzymki biblijne powinny powrócić do tej pierwotnej intuicji. Pielgrzymka do miejsc świętych i apostoelskich, odbywana w duchu pokuty, w celu nawrócenia się lub szukania Boga, prowadząc po ziemskich śladach Chrystusa i Apostołów, może być autentyczną sequela Christi [podążaniem za Chrystusem]. Ponadto pozwala ona również wiernym bardziej nasycić się wizualnym bogactwem historii biblijnej, która odtwarza przed nimi wielkie momenty ekonomii zbawienia. Z pielgrzymką biblijną należy również wiązać pielgrzymkę do sanktuariów męczenników i świętych, w których Kościół czci Chrystusa, źródło ich męczeństwa i świętości.

84. Oczywiście, Kościół żyje w czujnym i ufym oczekiwaniu na ostateczne przyjście Oblubieńca (por. Mt 25, 1-13). Powtarza on idąc za swym Mistrzem, że prawdziwą cześć oddaje się Bogu w Duchu i prawdzie. Nie jest ona ograniczona do świętego miejsca, niezależnie od jego znaczenia symbolicznego i religijnego w świadomości ludzi wierzących (por. J 4, 21. 23). Kościół, a w nim każdy ochrzczony, od-

czuwa jednak uzasadnioną potrzebę powrotu do źródeł. W miejscach, gdzie rozegrały się wydarzenia zbawcze, każdy pielgrzym będzie mógł podjąć drogę nawrócenia do swego Pana i znaleźć nowy zapal. Jest moim życzeniem, aby wierni na Bliskim Wschodzie sami mogli stać się pielgrzymami w tych miejscach uświęconych przez samego Pana i mogli mieć swobodny, nieograniczony dostęp do miejsc świętych. Ponadto, pielgrzymki do tych miejsc pozwolą chrześcijanom z innych regionów odkryć bogactwo liturgiczne i duchowe Kościołów Wschodnich. Przyczynią się też one do wspierania i zachęcania wspólnot chrześcijańskich, aby trwały wiernie i odważnie na tych błogosławionych ziemiach.

Ewangelizacja i działalność charytatywna misją Kościoła

85. Przekazywanie wiary chrześcijańskiej jest dla Kościoła istotną misją. Aby lepiej sprostać wyzwaniom dzisiejszego świata, zachęciłem wszystkich wiernych Kościoła do nowej ewangelizacji. Jeśli ma ona przynieść owoce, musi odbywać się w wierności wobec wiary w Jezusa Chrystusa. „Biada mi, gdybym nie głosił Ewangelii!” (1 Kor 9, 16) wykrzyknął Paweł. W zmieniającej się obecnej sytuacji ta nowa ewangelizacja pragnie uświadomić wierzącemu, że jego świadectwo życia⁷⁷ nadaje moc jego słowu, gdy ośmiela się on mówić o Bogu otwarcie i odważnie, aby głosić Dobrą Nowinę o zbawieniu. Również cały Kościół katolicki na Bliskim Wschodzie jest wezwany, wraz z Kościołem powszechnym, do zaangażowania się w tę ewangelizację, z rozeznaniem biorąc pod uwagę aktualny kontekst społeczny i kulturowy, potrafiąc rozpoznawać jego oczekiwania i ograniczenia. Jest to przede wszystkim wezwanie, by pozwolić się ponownie ewangelizować przez spotkanie z Chrystusem. Jest to wezwanie skierowane do każdej wspólnoty kościelnej, a także do każdego z jej członków. Bo, jak przypomniał papież Paweł VI: „Kto przyjął Ewangelie, z kolei ewangelizuje innych. To jest dowodem prawdy, to jest probierzem ewangelizacji: bo nie można pojąć, żeby ktoś przyjął Słowo i poświęcił się Królestwu, a równocześnie nie stał się jego świadkiem i głosicielem”⁷⁸.

86. Ważnym zadaniem jest pogłębienie sensu teologicznego i duszpasterskiego ewangelizacji, aby „dzielić się nieocenionym darem, jaki Bóg zechciał nam uczynić, dopuszczając nas do udziału w swoim życiu”⁷⁹. Refleksja ta powinna być otwarta na dwa wymiary – ekumeniczny i międzyreligijny – będące nieodłączną częścią powołań i misji, właściwych Kościołowi katolickiemu na Bliskim Wschodzie.

87. Od kilku lat obecne są na Bliskim Wschodzie ruchy kościelne i nowe wspólnoty. Są one darem Ducha dla naszych czasów. Choć nie wolno gasić Ducha (por. 1 Tes 5, 19), obowiązkiem każdego i każdej wspólnoty jest oddanie swego charyzmatu w służbie dobru wspólnemu (por. 1 Kor 12, 7). Kościół katolicki na Bliskim Wschodzie cieszy się ze świadectwa wiary i komunii braterskiej tych wspólnot, w których gromadzą się chrześcijanie z różnych Kościołów, bez pomieszania ani też prozelityzmu. Zachęcam członków tych ruchów i wspólnot, aby byli twórcami komu-

⁷⁷ Por. BENEDYKT XVI, Posynodalna adhort. apost. *Verbum Domini* (30 września 2010), 97: AAS 102 (2010), 767-768.

⁷⁸ Adhort. apost. *Evangelii nuntiandi* (8 grudnia 1975), 24: AAS 68 (1976), 21.

⁷⁹ BENEDYKT XVI, List. apost. *Ubicumque et semper* (21 września 2010): AAS 102 (2010), 791.

nii i świadkami pokoju, który pochodzi od Boga, w jedności z biskupem miejsca i zgodnie z jego wytycznymi duszpasterskimi, biorąc pod uwagę historię, liturgię, duchowość i kulturę Kościoła lokalnego⁸⁰. Ukażą oni w ten sposób swą wielkoduszną postawę i swe pragnienie służenia Kościołowi lokalnemu i Kościołowi powszechnemu. Wreszcie, ich dobra integracja będzie wyrażała jedność w różnorodności i do pomoże w nowej ewangelizacji.

88. Każdy z Kościołów katolickich obecnych na Bliskim Wschodzie, będąc dzie-dzicem gorliwości apostołskiej, która przyniosła Ewangelię do odległych krain, jest też zachęcany do odnowienia ducha misyjnego, poprzez formację i posłanie osób dumnych ze swej wiary w Chrystusa, który umarł i zmartwychwstał, i zdolnych do odważnego głoszenia Ewangelii zarówno w regionie Bliskiego Wschodu, jak i w kra-jach diaspory, lub w innych krajach świata⁸¹. W kontekście nowej ewangelizacji Rok Wiary, jeśli będzie przeżywany z intensywnym przekonaniem, stanie się doskonałym bodźcem, by krzewić wewnętrzną ewangelizację Kościołów regionu i umocnić świa-dectwo chrześcijańskie. Obowiązkiem konstytutywnym Kościoła i niezbędną odpo-wiedzialnością każdego ochrzczonego jest sprawianie, by został poznany Syn Boży, który umarł i zmartwychwstał, jedyny Zbawiciel wszystkich. „Bóg pragnie, by wszy-scy ludzie zostali zbawieni i doszli do poznania prawdy” (1 Tm 2, 4). W obliczu tego pilnego i wymagającego zadania, a także w kontekście wielokulturowym i wielo-religijnym, Kościół cieszy się asystencją Ducha Świętego, darem zmartwychwstałego Pana, który nadal wspiera swoich uczniów, oraz skarbem wielkich Tradycji ducho-wych, które pomagają poszukiwać Boga. Zachęcam eparchie i diecezje, zgromadzenia zakonne i ruchy do rozwijania autentycznego zapału misyjnego, który bę-dzie dla nich zadatkiem odnowy duchowej. W tym zadaniu Kościół katolicki na Bli-skim Wschodzie może liczyć na wsparcie Kościoła powszechnego.

89. Od wielu lat Kościół katolicki na Bliskim Wschodzie działa dzięki sieci pla-cówek oświatowych, społecznych i charytatywnych. Czyni on swoim wezwaniem Jezu-sa: „Wszystko, co uczyniliście jednemu z tych braci moich najmniejszych, Mnieście uczynili” (Mt 25, 40). Łączy on głoszenie Ewangelii z dziełami miłosierdzia, zgodnie z samą naturą miłosierdzia chrześcijańskiego, w odpowiedzi na najpilniejsze potrzeby wszystkich, niezależnie od ich religii, niezależnie od podziałów partyjnych czy ide-ologii, mając na celu wyłącznie życie miłością Boga wobec ludzi⁸². Poprzez świadec-two miłosierdzia Kościół wnosi swój wkład w życie społeczeństwa i chce przyczynić się do pokoju, którego region Bliskiego Wschodu potrzebuje.

90. Jezus Chrystus stał się bliski ludziom najsłabszym. Kierując się Jego przykła-dem, Kościół podejmuje dzieło w służbie opieki nad dziećmi w szpitalach po-łożniczych i sierocińcach, opieki nad osobami ubogimi, niepełnosprawnymi, chorymi i potrzebującymi, aby coraz lepiej wpisywać się we wspólnotę ludzką. Kościół wierzy w niezbywalną godność każdej osoby ludzkiej i oddaje cześć Bogu, Stwórcy i Ojcu, służąc Jego stworzeniu w potrzebach zarówno materialnych, jak i duchowych. To

---

⁸⁰ Por. Propositio 17.

⁸¹ Por. Propositio 34.

⁸² Por. BENEDYKT XVI, Enc. *Deus caritas est* (25 grudnia 2005) 31: AAS 98 (2006), 243-245.

właśnie z powodu Jezusa, prawdziwego Boga i prawdziwego człowieka, Kościół wykonuje swoją posługę pocieszenia, która stara się jedynie odzwierciedlać miłość Boga do ludzkości. Chciałbym tu wyrazić mój podziw i wdzięczność wszystkim, którzy poświęcają swoje życie tej szlachetnej idei i zapewnić ich o Bożym błogosławieństwie.

91. Liczne są ośrodki edukacyjne, szkoły, uczelnie i uniwersytety katolickie na Bliskim Wschodzie. Działający tam zakonnicy, zakonnice i świeccy wykonują wspaniałą pracę, dla której wyrażam uznanie i do której zachęcam. Te katolickie instytucje edukacyjne, którym obcy jest jakikolwiek prozelityzm, przyjmują uczniów lub studentów należących do innych Kościołów czy wyznających inne religie⁸³. Będąc nieocenionym narzędziem kultury, służącym formacji intelektualnej młodzieży, ukazują one jasno istniejącą na Bliskim Wschodzie szansę, aby żyć we wzajemnym szacunku i współpracować, poprzez edukację na rzecz tolerancji i przez ustawiczne poszukiwanie ludzkich uzdolnień. Zwracają one również uwagę na kultury lokalne, które chcą promować, podkreślając istniejące w nich elementy pozytywne. Wielka solidarność między rodzicami, studentami, uczelniami oraz eparchiami i diecezjami, w tym za pośrednictwem kas wzajemnej pomocy, zapewni powszechny dostęp do edukacji, zwłaszcza tym, którym brakuje niezbędnych środków. Kościół domaga się również, aby instytucje te były wspierane przez różnych przywódców politycznych. Przyczyniają się one bowiem, poprzez swoją działalność, realnie i skutecznie do budowania dobra wspólnego i tworzenia przyszłości poszczególnych narodów⁸⁴.

Katecheza i formacja chrześcijańska

92. Św. Piotr napomina nas w swoim Pierwszym Liście: „Bądźcie zawsze gotowi do obrony wobec każdego, kto domaga się od was uzasadnienia tej nadziei, która w was jest. A [czyńcie to] z łagodnością i bojaźnią” (3, 15-16). Ochrzczeni otrzymali dar wiary. Jest ona inspiracją dla całego ich życia i prowadzi ich do zdania sprawy z wrażliwością i szacunkiem dla ludzi, ale także z otwartością i odwagą (por. Dz 4, 29 nn.). Niech też będą oni we właściwy sposób wprowadzani w poznanie nauki objawionej oraz zachęcani do konsekwencji w życiu i codziennym działaniu. Ta formacja wiernych zapewniana jest przede wszystkim poprzez katechezę, na ile to możliwe w braterskiej współpracy między różnymi Kościołami.

93. Liturgia, a przede wszystkim celebrowanie Eucharystii, jest szkołą wiary, która prowadzi do świadectwa. Właściwe głoszenie słowa Bożego powinno prowadzić wiernych do odkrycia jego obecności i skuteczności w ich życiu, a także w życiu współczesnych ludzi. Niezbędną podstawą jest Katechizm Kościoła katolickiego. Jak już wskazałem, trzeba zachęcać do jego czytania i nauczania, a także konkretnego wprowadzania w naukę społeczną Kościoła, wyrażoną zwłaszcza w Kompendium Nauki Społecznej Kościoła, a także w wielkich dokumentach nauczania papieskiego⁸⁵. Realia życia Kościoła na Bliskim Wschodzie oraz wzajemna pomoc w ramach

⁸³ Por. KONGR. NAUKI WIARY, Nota doktrynalna na temat pewnych aspektów ewangelizacji (3 grudnia 2007), 12, przypis 49 mówiący o pojęciu prozelityzmu, AAS 100 (2008), 502.

⁸⁴ Por. Propositio 32.

⁸⁵ Por. Propositio 30.

diakonii miłosierdzia pozwolą, aby ta formacja miała wymiar ekumeniczny, według specyfiki miejsca oraz w uzgodnieniu z odpowiednimi władzami kościelnymi.

94. Ponadto zaangażowanie chrześcijan w Kościele oraz w instytucjach obywatelskich będzie umocnione przez solidną formację duchową. Wydaje się konieczne, aby wiernym, zwłaszcza tym, którzy żyją w tradycjach wschodnich, ułatwić dostęp do skarbów Ojców Kościoła i mistrzów duchowych, uwzględniając historię ich Kościołów. Zachęcam Synody oraz inne gremia biskupów do poważnego rozważenia coraz pełniejszej realizacji tego pragnienia i niezbędnej aktualizacji nauczania patrystycznego, które uzupełni formację biblijną. Oznacza to, że w pierwszym rzędzie kapłani, osoby konsekrowane oraz seminarzyści i nowicjusze powinni czerpać z tych skarbów, aby pogłębić swe osobiste życie wiary, aby móc je następnie dzielić z innymi w sposób pewny. Nauczanie mistrzów duchowych Wschodu i Zachodu oraz świętych pomoże tym, którzy naprawdę szukają Boga.

(Tekst ze strony:

http://www.vatican.va/holy_father/benedict_xvi/apost_exhortations/documents/hf_ben-xvi_exh_20120914_ecclesia-in-medio-oriente_pl.html)